

LATVIJAS ZINĀTNES PADOME
KONSULTATĪVĀS ZINĀTNIĒKU PADOMES SĒDE

Konsultatīvā zinātnieku padome izveidota ar
Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 28. oktobra rīkojumu Nr. 39
(grozīts ar Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 9. decembra rīkojumu Nr. 51 un ar
Latvijas Zinātnes padomes direktora 2020. gada 18. decembra rīkojumu Nr.52))

Protokols Nr. 4

**Sēde notiek attālināti, atklāti,
izmantojot videokonferences platformu *Zoom***

Plkst. 14.00

2021. gada 13. augustā

Sēdē piedalās:

LZP KZP locekļi

Tālis Juhna	LZP KZP priekšsēdētājs, LZP Inženierzinātņu un tehnoloģiju ekspertu komisijas pārstāvis
Eduards Baķis	LZP KZP priekšsēdētāja vietnieks, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pārstāvis
Alvis Brāzma	Latvijas izcelsmes diasporas pārstāvis
Edmunds Valantis	Ekonomikas ministrijas pārstāvis
Jānis Gardovskis	LZP Medicīnas un veselības zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis
Biruta Bankina	LZP Lauksaimniecības, meža un veterināro zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis
Aigars Jirģensons	LZP Dabaszinātņu ekspertu komisijas pārstāvis
Raivis Bičevskis	LZP Humanitāro un mākslas zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis

Pieaicinātie pārstāvji:

Edmunds Tamanis	LZP direktors
Ingmārs Kreišmanis	LZP Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs
Uldis Berķis	Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta RIS3 vienības vadītājs

Sēdē nepiedalās:

Ivars Kalviņš	Latvijas Zinātņu akadēmijas pārstāvis
Baiba Rivža	LZP Sociālo zinātņu ekspertu komisijas pārstāvis
Dmitrijs Stepanovs	Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvis

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Sēdi protokolē:
Evita Viļumsone

LZP Administratīvās nodaļas juriskonsulte

SĒDES DARBA KĀRTĪBA

1. Latvijas Zinātnes padomes direktora Edmunda Tamaņa vīzija par Latvijas Zinātnes padomes stratēģiju (LZP direktors Edmunds Tamanis);
2. Ieskats par plānotajām zinātnes bāzes finansējuma izmaiņām (Jānis Paiders, Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietnieks zinātnes jautājumos);
3. Latvijas Zinātnes padomes jaunumi - projektu konkursi, starptautiskā sadarbība, citi jautājumi (Ingmārs Kreišmanis, Latvijas Zinātnes padomes Ekspertīzes un analītiskas nodaļas vadītājs);
4. Dažādi jautājumi.

1. Latvijas Zinātnes padomes direktora Edmunda Tamaņa vīzija par Latvijas Zinātnes padomes stratēģiju

(T. Juhna, E. Tamanis, A. Jirgensons, J. Gardovskis, A. Brāzma, , R. Bičevskis, E. Valantis
 B. Bankina)

T. Juhna iepazīstina attālināti klātesošos ar sēdes darba kārtību un norāda, ka pēdējā minūtē ir atsūtīti dienas kārtības precizējumi, kurus nepieciešams saskaņot. Pirmais jautājums – LZP direktora E. Tamaņa prezentācija – paliek, kā ir, bet otrais jautājums – J. Paidera prezentācija par bāzes finansējuma izmaiņām ir jāpārliet uz nākamo reizi informācijas neskaidrības uz šo dienu dēļ, tā vietā būs ziņojums no Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta RIS3 vienības vadītāja Ulda Berķa, kurš pastāstīs par Latvijas iesaisti ESFRI aktivitātēs, trešais jautājums – LZP jaunumus pastāstīs LZP Ekspertīzes un analītiskas nodaļas vadītājs I. Kreišmanis un ceturtais jautājums – dažādi jautājumi, kurus izskatīsim to ienākšanas kārtībā. T. Juhna vaicā, vai ir kādi iebildumi šādai dienas kārtībai?

Iebildumu nav.

T. Juhna ziņo, ka pagājušās KZP sēdes protokols visiem padomes locekļiem tika nosūtīts, papildinājumi un iebildumi netika saņemti, un vaicā, var formāli var uzskatīt, ka 2021. gada 28. maija protokols ir saskaņots?

KZP locekļi atbild apstiprinoši.

T. Juhna aicina jauno LZP direktoru E. Tamani prezentēt savu vīziju par LZP stratēģiju.

Notiek prezentācija.

Pēc prezentācijas T. Juhna norāda par iespēju uzdot jautājumus.

A. Jirgensons norāda, ka viņam ir precizējošs jautājums par Latvijas Nacionālā kontaktpunkta (turpmāk – kontaktpunkts) darbību – kā paredzēts to organizēt? Tas darbosies zem Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) jeb zem LZP?

E. Tamanis atbild, ka kontaktpunkts būs LZP struktūrvienība, nepieciešams aktivizēt sadarbību ar VIAA, ir doma par komunikācijas nodaļu (šobrīd LZP ir viens sadarbības speciālists, bet reāli nepieciešama grupa), kas par Eiropas Savienības (ES) pētniecības un inovācijas atbalsta programmas Apvārsnis iespējām informē gan zinātniekus, gan pārējo sabiedrību. LZP sastāvā iekļausies šobrīd VIAA struktūrā esošais kontaktpunkts ar visām funkcijām un visiem darbiniekiem.

J. Gardovskis pateicas par ziņojumu un E. Tamaņa plašo skatījumu, norādot, ka visi pieminētie soļi ir svarīgi un risināmi, bet jautājums ir par finansējumu, ko viņš pats liktu pirmajā vietā – vai ir kāda doma finansēt virkni pieteikumu, kuri konkursu iztur, kvalificējas finansējuma saņemšanai, kuru kapacitāte un novērtējums ir augsts, bet kuri finansējumu nesaņem, jo tā vienkārši nepietiek? Cilvēku sirdīs un prātos paliek liels rūgtums, jo darbs ir izdarīts, pieteikums kvalificējas, bet finansējumu netiek piešķirts. Apmēram tikai viens no astoņiem pieteikumiem tiek finansēts. Kāds ir Jūsu skatījums uz šo jautājumu? Varbūt nepieciešami kādi augstāki kritēriji?

E. Tamanis atbild, ka finansējums ir un būs “sāpe” un problēma, pozitīvais moments ir tas, ka kopējais finansējums programmām katru reizi palielinās, parādās arī jaunas programmas (arī ministrijas sāk aktīvāk iesaistīties un veidot jaunas programmas), līdz ar to zinātnieku un zinātnieku grupu skaits, kas saņem finansējumu, katru reizi kļūst lielāks. Bet, diemžēl, tik cik finansējumu piešķir, tik arī tas ir, un izveidojas situācija, ka pieteikumi paliek “aiz līnijas”. Jāpiebilst, ka līdzīga situācija ir arī Apvāršņa programmās, - novērtējums labs, bet pieteikums netiek iekļauts finansētajā grupā. Risinājums ir viens – finansējuma kopējais palielinājums programmām. Cerams, ka ar laiku, pateicoties Stratēģiskās padomes darbībai attiecībā uz jaunu pētījumu programmu veidošanu un ministriju iesaistei minētajā procesā, situācija krietni uzlabosies.

A. Brāzma piekrīt, ka finansējums kaut kādā nozīmē ir noteicošais, bet otra lieta, kas Latvijas zinātni padarīs atpazīstamu, ir izcilība. A. Brāzma norāda, ka personīgi izceltu vēl augstāk atbalstu izcilībai, jo Eiropā ar izcilību saprot ERC (*European Resuscitation Council*) grantus, par ko Latvijā, šķiet ir aizmirsts, ir veiksmīgi pieteikumi no pārējām Baltijas valstīm, bet no Latvijas tikai vienam zinātniekam – dr. Andrim Ambainim ir bijis piešķirts šis grants. ERC granti tiek pilnīgi savādāk vērtēti, ir jāveicina Latvijas piedalīšanās ERC konkursos.

A. Brāzma norāda, ka otra specifiska lieta, ko gribētu pieminēt, ir augstskolu atvērtība (*Open Universities*). Daudzās pasaules augstskolās norma ir *Joint appointments*, - ir profesora vieta, piemēram, 20% vieta, kas ir kopīga ar citām zinātnes institūcijām, Igaunijā arī ir līdzīgi, bet, diemžēl, Latvijā tādas nav zināmas.

T. Juhna un E. Tamanis pateicas par A. Brāzmas viedokli un vērtīgajiem ieteikumiem.

R. Bičevskis pateicas par ziņojumu un norāda, ka ir daudz konkrētu jautājumu, kuri jārisina, gribētu dzirdēt dažus vārdus par atmosfēru, kāda valda šobrīd attiecībā ar Izglītības zinātnes ministriju un LZP un VIAA? Vai ir sajūta, ka visās institūcijā strādājošie ir uz sadarbību vērsti?

E. Tamanis skaidro, ka šobrīd atmosfēra ir visnotaļ pozitīva gan sadarbībā ar ministriju, gan VIAA. Sarunas ar VIAA norit konstruktīvi, nepieciešama diskusija ar VIAA darbiniekiem, kuri iekļausies LZP sastāvā un kuriem ir satraukums saistībā ar pārceļšanos un atalgojumu, bet visā visumā process iet uz priekšu veiksmīgi un jautājumi risinās.

E. Valantis pateicas par stratēģisko redzējumu un vaicā – kādi ir sasniedzamie rezultāti katrā no stratēģijā norādītajiem virzieniem? Rādītāji, pēc kuriem varētu uzskatīt, ka rezultāts ir labs un mērķis sasniegts?

E. Tamanis atbild, ka šis ir būtisks jautājums, pie rezultatīvajiem rādītājiem mēs strādājam, lai ieliktu tos LZP attīstības stratēģijā, galvenie skaitļi ir atrunāti t.s. ZTAIP, uz šiem skaitļiem mēs arī plānojam bāzēties. Par konkrēti mūsu sasniedzamajiem rādītājiem patlaban notiek atklāta diskusija – kuri būtu tie skaitļi, kurus mēs varam tiešā veidā ietekmēt? Lielākā daļa skaitļu ir atkarīga no piešķirtā finansējuma un kopējās situācijas valstī, - cik pieaugs publikāciju skaits, cik liela būs mūsu dalība Apvārsnī, cik pieaugs jauno zinātnieku skaits, kā tiks realizēta zinātnes politika un tā tālāk – lietas, kas ir atkarīgas ne tikai no LZP.

T. Juhna iesaka rezultatīvos rādītājus formulēt izvērstāk. Viens ir tas, ko mēs gribam panākt beigās, bet ir arī atsevišķu procesu rādītāji, ko vajadzētu LZP stratēģijā norādīt. Iespējama cieša sadarbība ar KZP kā konsultantu, kura varētu palīdzēt šos procesus rādītājus noformulēt, kā arī sniegt atgriezenisko saiti, ja šie rādītāji netiek sasniegti. Piemēram, tika minēts, ka nepieciešams paplašināt valsts pētījumu programmas, tāpēc nepieciešama komunikācija ar ministrijām, jābūt plānam, kā to darīt. Aicina domāt ne tikai par rezultatīvajiem rādītājiem, bet arī procesa rādītājiem.

E. Tamanis saka, ka labprāt gaidītu no KZP padomus par konkrētu rādītāju formulēšanu.

T. Juhna piedāvā septembra beigās – oktobrī, kad varēs tikt klātienē, organizēt sēdi un šos jautājumus izrunāt.

B. Bankina sniedz komentāru par iepriekš runāto – protams, *Open Universities* ir ļoti svarīgi, bet tie nosacījumi, ko mēs varam piedāvāt, ir absolūti nepievilcīgi tiem ārzemnieku zinātniekiem, kurus mēs vēlamies, noteikumi ir tādi, ka piesaiste ir ļoti grūta. Par šo jautājumu KZP vajadzētu sarīkot atsevišķu sēdi, lai ārvalstu profesori vēlētos piedalīties *Open Universities*.

T. Juhna piebilst, ka šis jautājums un arī citi, ko skāra E. Tamanis, īpaši par LZP prestižu un finansējumu, LZP ir jārisina. Ja mēs būsim atraktīvāki un aktīvāki, ja sakārtosim prestiža un finansējuma jautājumus, būsim pievilcīgāki arī ārzemju profesoru acīs.

Nolemj: organizēt atsevišķu sēdi – domnīcu - darba grupu veidā par LZP stratēģijas procesu rādītāju formulēšanu un iekļaušanu LZP stratēģijā.

Pārējo informāciju pieņemt zināšanai.

2. Ziņojums par Latvijas iesaisti ESFRI aktivitātēs

(T. Juhna, U. Berķis, E. Baķis, A. Jirgensons, A. Brāzma)

T. Juhna aicina Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta RIS3 vienības vadītāju Uldi Berķi pastāstīt par ESFRI (Eiropas pētniecības infrastruktūras stratēģiju forums) aktivitātēm.

Notiek prezentācija.

T. Juhna pateicas U. Berķim par prezentāciju norāda, ka ir iespēja paust viedokli un aicina uzdot jautājumus.

E. Baķis uzdod jautājumu par ESFRI praktisko pusi – kā pētnieks var piekļūt šiem ESFRI "labumiem", kurš Latvijā ir atbildīgs par saites veidošanu starp ESFRI un pētniekiem?

U. Berķis norāda, ka ESFRI patiesībā ir standarta pieeju principu sistēma, piekļūt var ar t.s. integrētajām aktivitātēm, kuras dod iespēju piekļūt Eiropas infrastruktūrām. Par to, kādās no

tām pastāv konkrētas iespējas, jākonsultējas ar kontaktpunkta pētniecības infrastruktūras ekspertu, kurš sniegs informāciju, kādas konkrētā gadījumā pastāv iespējas.

E. Baķis vēlreiz vaicā – starpā starp pētnieku un kontaktpunktu vairs nekā nav? Institūcijām nav pienākums proaktīvi iesaistīties?

U. Berķis atbild, ka tās vairāk būs pētnieku grupas, kuras varētu uzrunāt kontaktpunktu. Kontaktpunkts piemeklētu attiecīgi integrētās aktivitātes, kuras atbilst pētnieka profilam. Tiks apmaksāta piekļuve infrastruktūrām, atsevišķos gadījumos uzturēšanās izmaksas (ja nepieciešams atrasties konkrētā vietā), arī izdevumus par materiāliem. Šīs ir t.s. *Integrated Activities* – uz noteiktu laiku un noteiktās jomās.

T. Juhna vaicā – ja kontaktpunkta funkcijas pārņem LZP, iespējams, piekļuvi infrastruktūrām varētu padarīt mazliet vienkāršāku?

U. Berķis atbild, ka cer - LZP risinās šos sarežģītās piekļuves jautājumus.

T. Juhna norāda, ka šis ir aktuāls jautājums. Ja runā par zinātnisko infrastruktūru, nav noslēpums, ka mums īsti nav sistēmas un avota, no kā finansēt infrastruktūru, un patiesībā tas risināms Izglītības un zinātnes ministrijas pusē.

E. Baķis papildus norāda, ka pirms tiek finansēta jauna infrastruktūra, ir jānodrošina sistēma, kur par publisko finansējumu pirktu infrastruktūru var lietot pētnieki, neatkarīgi no tā, kur šī infrastruktūra atrodas. Vai LZP zina – vai Latvijā ir kāda sistēma vai struktūrvienība, kas palīdz vienam pētniekam atrast infrastruktūru un par to atbildīgos citā, jo pretējā gadījumā tas ir personisko attiecību jautājums, pretim tiek prasītas kādas publikācijas, varbūt infrastruktūras turētājam nav nekādu citu nopelnu, izņemot dot pielaidi? Vai ir kas tāds, kas uzliek par pienākumu iekārtu turētājam nodrošināt piekļuvi visiem, ļaut tās koplietot, lai nerastos situācija, ka tiek nopirktas vairākas identiskas infrastruktūras? Vai ir kādam kāds komentārs par šo?

A. Jirgensons saka, ka to sauc par *Corpus facilities*, daudzās valstīs tā ir centralizēti apsaimniekota, Latvijā ar laiku būs jādodas tajā virzienā, nepieciešams definēt, kas ir *Corpus facilities*, būs nepieciešams cilvēks, kurš koordinē piekļuvi, risina ar servisu saistītus jautājumus.

T. Juhna piebilst, ka tā bija Valsts nozīmes pētniecības centra ideja, līdzīgi kā *Corpus facilities*, kad iekārtas nopirka, pašai institūcijai vajadzēja finansēt viņu uzturēšanu, diemžēl, sadarbība īsti neizdevās. Kaut kādi procesi notiek, iekārtas par naudu var iznomāt. Parādījās problēma arī ar pievienotās vērtības nodokli, kurš maksājams, ja iesaistītas divas institūcijas, finālā lētāk iegādāties ir iekārtu citā Eiropas valstī, nevis nomāt Latvijā. Kopumā jāsecina, ka šis ir liela un nesakārtota joma un tuvākajā nākotnē izmaiņas nav gaidāmas, bet attiecībā uz iekārtām, uzskatu, ka kopīgu lietošanas sistēmu vajadzētu veidot arī tagad. Rīgas Tehniskā universitāte ir izveidojusi sistēmu *Use Science* ar tīmekļvietnes adresi www.scientificservices.eu, tai ir pievienojušās daudzas institūcijas, vietnē var atrast iekārtas, bet tā negarantē lētāko cenu.

A. Jirgensons norāda, ka jāpārņem labās prakses no citām valstīm, nav nepieciešams izdomāt jaunu divriteni, iespējams, ka Brāzmas kungs var kaut ko nokomentēt attiecībā uz šo?

A. Brāzma saka, ka pieeja infrastruktūrai bieži vien ir kolaborācija ar *Corpus facilities*, ir nepareizi domāt, ka tas ir slikti, ka cilvēki, kuri instrumentus uztur un prot ar tiem strādāt, ir līdzautori publikācijās.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

3. Latvijas Zinātnes padomes jaunumi

(T. Juhna, I. Kreišmanis, E. Tamanis)

I. Kreišmanis informē par LZP jaunumiem:

1. Turpinās projektu iesniegumu iesniegšana Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu (FLPP) konkursā, līdz 2021. gada 5. augustam bija jāiesniedz kopsavilkumi, bet darbs turpinās un paredzams, ka šogad būs lielākais projektu iesniegumu skaits FLPP vēsturē, vairākas institūcijas ir ziņojušas, ka šogad ir neparasti liela interese par šo konkursu, septembrī uzsāksim administratīvo un zinātnisko izvērtēšanu un līdz novembrim būs zināms, kuri projekti tiks finansēti. Turpinās arī pārējie (2018., 2019., 2020. gada) FLPP konkursi;
2. Turpinās darbs pie Aizsardzības ministrijas valsts pētījumu programmas “Aizsardzības inovāciju pētījumu programma”, 2021. gada 10. augustā tika apstiprināts Ministru kabineta rīkojums šai programmai, vēlos pateikt paldies Inženierzinātņu un dabaszinātņu ekspertu komisijai, kura sniedza savus ieteikumus programmas dokumentācijas izstrādē;
3. Šobrīd notiek pēdējie saskaņošanas procesi valsts pētījumu programmas “Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai” nolikumam, nākamajā nedēļā konkursu plānots izsludināt, projektu pieteikumu iesniegšana turpināsies apmēram mēnesi no izsludināšanas dienas. Konkursa rezultātā tiks finansēti deviņi projekti ar dažādu finansējuma apmēru.

KZP locekļu starpā notiek diskusija par valsts pētījumu programmu ietvaru, saturu, izvirzītajiem mērķiem, atklāts paliek jautājums – kādu rezultātu sasniegt var ar valsts pētījumu programmās uzstādītajiem mērķiem, kāda ir valsts pētījumu programmu zinātniskā kvalitāte? Kā KZP varētu ietekmēt valsts pētījumu programmu zinātniskumu?

4. Iepriekšējā LZP KZP sēdē bija jautājums par eksperta tiesību piešķiršanu. LZP tīmekļvietnē ir ievietota visa nepieciešamā informācija sadaļā “Par ekspertiem”. Ja ir vēl kādi ieteikumi, lūgums rakstīt ingmars.kreismanis@lzp.gov.lv.

T. Juhna lūdz, vai nebūtu iespējams izveidot mazu prezentāciju vai video materiālu, kurā soli pa solim būtu pastāstīts un parādīts – kur, kādu pogu spiest, lai atvieglotu pieteikšanos eksperta tiesībām?

I. Kreišmanis atbild apstiprinoši.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

4. Dažādi jautājumi

(T. Juhna, I. Kreišmanis, B. Bankina, E. Baķis)

Biedrība “Zaļā brīvība” aicinājums par Klimata likuma sabiedrisko apspriešanu

I. Kreišmanis ziņo par saņemto aicinājumu no biedrības “Zaļā brīvība” iesaistīties diskusijā par zinātnes ciešāku integrāciju klimata politikas izstrādē, iesniegt idejas sadarbības modelim ar ministrijām klimata politikas veidošanā un ieviešanā, informēt par iepriekšējām zinātnieku aktivitātēm klimata politikas veidošanā un ieviešanā. Biedrība un Pasaules dabas fonds pauž bažas, ka zinātnieki nav pietiekami iesaistīti jaunā Klimata likuma apspriešanā, klimata

politikas izstrādē un ieviešanā. Patreiz neesmu saņēmis no zinātniekiem viedokļus, trīs zinātnieki ir pieteikušies iesaistīties apspriešanā, biedrība "Zaļā brīvība" aicina nākamnedēļ uz tikšanos, lai varētu ar zinātniekiem izrunāt visus šos jautājumus, tādēļ man ir jautājums KZP – kā LZP vajadzētu iesaistīties likumprojektu izskatīšanā un politikas veidošanā, kas nav tieši saistīta ar zinātņi? Aicina LZP KZP locekļus izteikties.

T. Juhna norāda, ka jāizlemj, konkrēti kādu palīdzību mēs varam sniegt? Zinātnieki diez vai iesaistīsies kādu pētījumu veikšanā (tam ir nepieciešams laiks un finansējums šim nolūkam nav paredzēts), bet kā eksperti, iespējams, LZP ekspertu komisijas var paust viedokli.

Notiek apspriede par minēto jautājumu.

Nolemj: likumprojektu izstrādes gadījumos LZP aicinās diskutēt ar zinātniekiem un ieklausīties viņu viedoklī pirms likumu pieņemšanas.

T. Juhna vaicā, vai ir vēl kādi jautājumi? Jautājumu nav.

Nākamā KZP sēde paredzēta **2021. gada 1. oktobrī, plkst. 12:00**. Visiem KZP dalībniekiem tiks nosūtīts uzaicinājums un darba kārtība.

T. Juhna lūdz I. Kreišmanim atgādināt Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietniekam zinātnes jautājumos J. Paideram, ka nākamajā sēdē gaidām viņa prezentāciju par bāzes finansējuma izmaiņām.

Sēdi slēdz: plkst. 15.35

LZP KZP priekšsēdētājs

(paraksts*)

T. Juhna

Protokoliste

(paraksts*)

E. Viļumsone